

NORGES HØYESTERETT

Den 1. mars 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Webster og Arntzen i

HR-2016-00486-U, (sak nr. 2016/361), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Frode Jæger Folkestad)

mot

B (advokat Lise Navjord Leknes)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse i en sak om endring av et rettsforlik vedrørende daglig omsorg og samvær.
- (2) B og A inngikk 29. november 2010 et rettsforlik som blant annet omfattet spørsmålet om foreldreansvar, fast bosted og samvær for deres felles sønn, født 00.00.2005. I ettertid oppstod det uenighet om hvorvidt forlikets bestemmelser ble fulgt opp. Etter forgieves meklingsforsøk, tok B ut stevning med krav om at sønnen skulle fortsette å ha fast bosted hos henne, og at fars samvær skulle reduseres. I tilsvaret aksepterte A at forliket måtte endres, men det ble nedlagt påstand om at sønnen skulle ha fast bosted hos ham, og at mor skulle gis samværsrett etter rettens skjønn.
- (3) Stavanger tingrett avsa 17. juli 2014 dom med slik slutning:
  - "1. **Rettsforlik i sak 10-084244TVI-STAV mellom B og A, inngått 29.11.2010 endres i henhold til punktene under, jf. pkt. 2 og 3.**
  2. **C født 00.00.2005 skal ha fast bosted hos far A.**
  3. **Mor B skal ha samvær med C født 00.00.2005 i samsvar med de bestemmelser som fremgår ovenfor i denne dom, jf. punkt IV.**
  4. **Kravet om foregrepet tvangskraft tas ikke til følge.**
  5. **Hver av partene bærer sine saksomkostninger."**

(4) B anket til Gulating lagmannsrett, som 21. desember 2015 avsa dom med slik slutning:

- "1. C, født 00.00.2005, skal bo fast hos B.
2. A skal ha samvær med C i samsvar det det som er bestemt i dommen her.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 96 150
– nittisekstusenettthundreogfemti – kroner til det offentlige innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
4. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 4 850
– firetusenåttehundreogfemti – kroner til B innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
5. I sakskostnader for tingretten betaler A 142 313
– etthundreogfortitotusentrehundreogtrenten – kroner til det offentlige innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
6. I sakskostnader for tingretten betaler A 4 850 – firetusenåttehundreogfemti – kroner til B innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen."

(5) A har særskilt anket lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse og saksbehandling. Det anføres i korte trekk at det ikke er grunn til å ilegge A sakskostnader for tingretten eller lagmannsretten. Det blir vist til at sakstypen tilsier at sakskostnadene fordeles mellom partene. Det er B som har innbrakt saken for domstolene, og far kan ikke sies å ha forholdt seg på en måte som kan gi grunnlag for å ilegge ham sakskostnadene. Lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse oppfattes å ha et pønalt preg. I alle tilfeller er ikke sakskostnadsavgjørelsen tilstrekkelig begrunnet.

(6) Det er nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

I ankesak 14-168468ASD-GULA/AVD2, og i forutgående sak for Stavanger tingrett dekker hver av partene sine omkostninger.

Subsidiært:

Lagmannsrettens saksomkostningsavgjørelse oppheves.

I begge tilfeller:

A tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett."

(7) B har tatt til motmæle, og anfører at anken må forkastes idet det ikke foreligger noen feil ved lagmannsrettens avgjørelse.

(8) Det er nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

Anke over Gulating lagmannsretts dom av 21.12.2015 forkastes.

Subsidiært:

Lagmannsrettens saksomkostningsavgjørelse opprettholdes.

I begge tilfeller:

B/det offentlige tilkjennes sakens omkostninger for Høyesterett."

- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Ankeutvalget kan bare prøve lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd.
- (10) Etter tvisteloven § 20-2 første ledd har den vinnende part som utgangspunkt krav på full dekning av sine sakskostnader fra motparten. Etter tvisteloven § 20-2 tredje ledd kan imidlertid den tapende part helt eller delvis fritas for erstatningsansvar hvis "tungtveiende grunner" tilsier det.
- (11) Når det skal vurderes om den tapende part helt eller delvis skal fritas for erstatningsansvar etter tvisteloven § 20-2 tredje ledd, er det som hovedregel tilstrekkelig at det fremgår av dommen at retten har vurdert om unntaksregelen skal anvendes. Fra dette utgangspunktet må det gjøres unntak for tilfeller hvor retten har gitt uttrykk for tvil, eller hvor saksforholdet for øvrig ligger slik an at det ville ha vært nærliggende å vurdere unntaksbestemmelsen, jf. eksempelvis Rt. 2011 side 1164 avsnitt 18 i relasjon til tvisteloven § 20-3 og Schei m.fl., 2. utgave, side 741. I slike tilfeller må det gis en noe mer utfyllende begrunnelse.
- (12) I denne saken har lagmannsretten nøyert seg med å konstatere at det verken for tingretten eller lagmannsretten forelå tungtveiende grunner som tilsa at far som den tapende part burde fritas for å erstatte mors sakskostnader for det offentlige eller hennes egenandel.
- (13) Ankeutvalget mener at lagmannsretten etter omstendighetene skulle ha gitt en nærmere begrunnelse for dette standpunktet.
- (14) Det er ikke tvilsomt at mor har vunnet saken. Både for tingretten og lagmannsretten nedla far påstand om daglig omsorg for sønnen, og sakens hovedtyngde i begge instanser synes å ha dreiet seg om omsorgsspørsmålet. I tingretten fikk far medhold, mens lagmannsretten ga mor medhold samtidig som den vurderte begge foreldrene som gode omsorgspersoner. Dette kan tyde på at saken har vært forbundet med en viss tvil.
- (15) Dertil kommer at det var mor som gikk til sak for å få endret rettsforliket fra 2010. I fars tilsvaret til Stavanger tingrett opplyses det at han for sin del hadde vært innstilt på å etterleve forliket og samtidig arbeide med å bedre dialogen mellom partene. Foranlediget av stevningen, sa han seg likevel enig i at forliket ble endret. Uavhengig av de forutgående omstendigheter, er det uansett på det rene at det var mor som gikk til søksmål for å endre rettsforliket. Det hun oppnådde med søksmålet var bare en mindre reduksjon av fars samværsrett.
- (16) Utvalget viser i denne sammenheng også til Schei op.cit. side 712 der det står følgende om sakskostnader i barnefordelingssaker:
- "Domstolene har i barnefordelingssaker med god grunn vært tilbakeholdne med å idømme den tapende part kostnadsansvar. Retten fastsetter med barnets beste som rettesnor fremtidige ordninger i spørsmål av stor personlig betydning for partene, og som de har et felles ansvar for å løse ved samlivsbrudd..."**
- (17) Det fremholdes samtidig at dette vil kunne stille seg annerledes i saker der en part kan bebreides at det kom til sak ved å innta klart uholdbare standpunkter eller ved å tviste om uvesentlige spørsmål, eller har forlenget konflikter gjennom ubegrunnede rettsmidler eller

gjentatte endringssaker. Utvalget tilføyer at partenes økonomi også vil kunne være relevant ved vurderingen av kostnadsspørsmålet.

- (18) Ankeutvalget er på denne bakgrunn kommet til at lagmannsrettens begrunnelse for å følge lovens hovedregel ikke er egnet til å fastslå at den har bygget kostnadsavgjørelsen på en tilstrekkelig bred vurdering. Lagmannsrettens dom punkt 3, 4, 5 og 6 må derfor oppheves.
- (19) Den ankende part har krevd sakskostnader for Høyesterett med 12 500 kroner inklusive merverdiavgift. Sakskostnader for Høyesterett tilkjennes etter omstendighetene ikke.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

1. Lagmannsrettens dom – domsslutningen punkt 3, 4, 5 og 6, oppheves.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Bergljot Webster
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: